

VYUČOVANIE TELESNEJ VÝCHOVY Z POHĽADU RÓMSKEJ POPULÁCIE TEACHING PHYSICAL EDUCATION FROM THE VIEWPOINT OF THE ROMA ETHNIC COMMUNITY

Jiří Michal
KTVŠ FHV UMB Banská Bystrica, SK

SUMMARY

The author makes survey about the current situation in the classes of physical education of the Roma ethnic community in the region of Ružomberok. He analyses the current state of the courses in the second stage of elementary schools attended by the Roma ethnic community in the region of Ružomberok. He focuses mainly on the content of the classes, on the conditions of realization of the physical education from the viewpoint of the Roma and Non-Roma pupils. He points out mainly to some possible solutions of the existing problem – indifference of the Roma ethnic community towards education. There were 202 elementary school pupils that participated on the research. They were to fill in an anonymous questionnaire. The research results have confirmed an enormous indifference of the Roma ethnic community pupils towards the physical education. As many as 73,3% of the Roma pupils do not express any interest in this subject.

Key words: Roma population, physical education, movement activity

SÚHRN

V predkladanej práci autor zisťuje stav vyučovania telesnej výchovy u rómskej populácie v regióne Ružomberok. Analyzuje súčasný stav vyučovania telesnej výchovy na druhom stupni základných škôl u rómskej populácie v regióne Ružomberok, pričom sa zamerá predovšetkým na obsah vyučovania, podmienky na realizáciu vyučovania telesnej výchovy z pohľadu žiakov Rómov a Nerómov. Poukazuje na možné riešenie existujúceho problému, ktorým je nezáujem Rómov o vzdelávanie. Výskumu sa zúčastnilo 202 žiakov základných škôl. Žiaci vyplňali anonymný dotazník. Výsledky výskumu potvrdili, že nezáujem o predmet telesná výchova, zo strany žiakov rómskeho etnika je enormný. Až 73,3% žiakov rómskeho etnika neprejavuje záujem o tento predmet.

Kľúčové slová: Rómska populácia; telesná výchova, pohybová aktivita

Úvod

Napriek emancipačným snahám v posledných desaťročiach 20. storočia, zmenám v politike a národnom postavení Rómov na Slovensku, takmer všetky prieskumy ako aj posledné sčítania obyvateľov v roku 1991 kedy sa k Rómom prihlásilo iba 1,4% obyvateľov, v roku 2001 1,7%, hovoria o kríze Rómov a o úpadku emancipačných snáh Rómov. Hrozí tu situácia totálnej sociálnej dezorganizácie a utvorenie kultúrnej chudoby ako jediného možného spôsobu prispôsobenia sa a prežitia. Preto na prelome dvoch tisícročí sa Rómovia cítia v ohrození. Prepádajú pasivitou, zúfalstvu, spoliehajú sa na osud. Uzatvárajú sa vo svojich komunitách, nedôverujú úradom. V oddelených rómskych sídlach a osadách nenachádzajú podporu ani v rámci rodinných

zväzkov, ani u väčšinového obyvateľstva (Cangár, 2002).

Rómovia sú rôznorodí, rozmanití a odlišní. Nejednotnosť sťažuje vzájomné dorozumievanie Rómov. Rómovia musia sami spolupracovať s nerómami a podieľať sa na riešení vlastných problémov. Treba presadzovať pozitívne osobnosti rómskej politiky, kultúry, umenia. Rómska inteligencia sa musí podieľať na zlepšovaní kvality vlastného života, preto je najdôležitejšia práca s deťmi nielen v predškolských zariadeniach, ale aj na prvom a druhom stupni základných škôl, pri vytváraní základných hygienických a sociálnych návykov, pravidiel a zručností. Telesná výchova dáva dostatočný priestor pre rozvoj týchto základných potrieb človeka, ba dokonca rozvíja osobnosť človeka (Adamčák, Novotná,

Vladovičová, Kollár, 2007; Lenczová, 1998; Michal, 2005; Rychtecký, 1996).

Prejavy diferencovaných vplyvov na rozvoj osobnosti rómskeho dieťaťa sú nasledovné:

- ✓ odlišný rečový vývin,
- ✓ zúžená informovanosť detí vyplývajúca zo sociálnej izolovanosti mnohých osád,
- ✓ odlišná kvalita plnenia funkcie rodinnej výchovy oproti bežnej populácii,
- ✓ riziká prostredia, iné tradície.

Neprítomnosť rómskeho dieťaťa na vyučovaní a vymeškávanie z vyučovania má za dôsledok stratu nadväznosti učiva a stratu motivácie, čo je ďalším faktorom školskej neúspešnosti, prepádania a zlyhávania žiaka.

Práca učiteľa rómskych detí je často vykonávaná za sťažených podmienok, pretože úspešnosť výchovy a vzdelávania dieťaťa v škole je závislá od spôsobu života rómskej rodiny. Riešiť problémy rómskych detí zo znevýhodneného sociálneho prostredia je možné celodenným intenzívnym výchovno – vzdelávacím programom dlhšieho časového pôsobenia a účinným vplyvom na zmeny hodnotového systému rómskej rodiny.

Cieľ výskumu

Základná požiadavka, ktorá sa objavuje takmer vo všetkých humanistických koncepciách, je požiadavka zmysluplnosti obsahu výučby. Nové chápanie vzdelanosti, ktoré sa spája so systémom cieľov výchovy k životným aktivitám, k sociálnym rolám a s výchovou celistvej osobnosti dieťaťa, smeruje k celistvému poňatiu sveta. Aby sa dieťa mohlo učiť, je nutné odstrániť blokujúce mechanizmy, ktoré sťažujú proces učenia. Je nutné vytvoriť stav psychickej ako aj sociálnej pohody, naväzujúcej na pozitívne skúsenosti súvisiace s učením.

Cieľom našej práce bolo analyzovať súčasný stav vyučovania telesnej výchovy na druhom stupni základných škôl u rómskej populácie v regióne Ružomberok, pričom sme sa zamerali predovšetkým na obsah vyučovania, podmienky na realizáciu vyučovania telesnej výchovy z pohľadu

žiakov Rómov a Nerómov. Výskum realizoval v rámci projektu VEGA 1/0635/08.

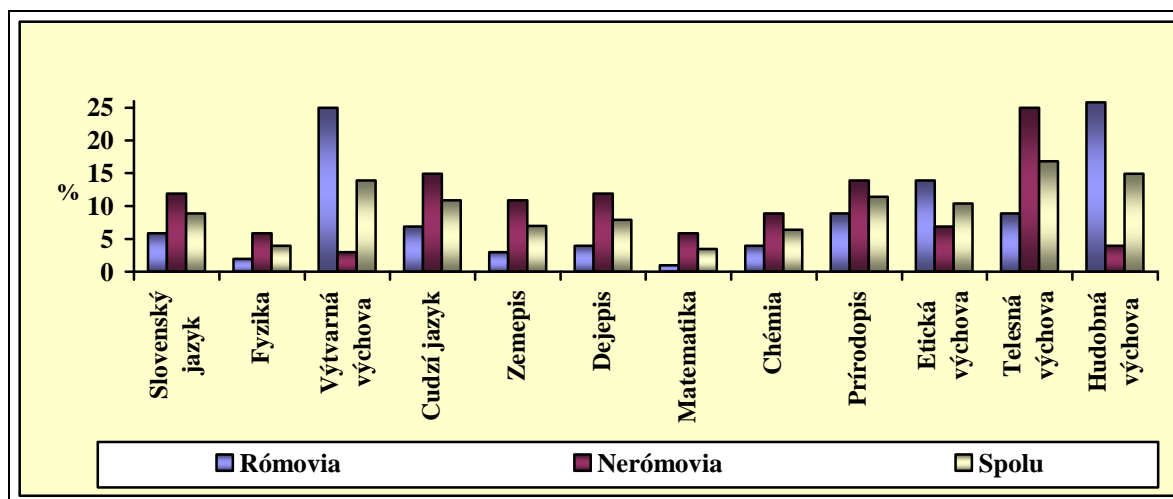
Metodika

Výskum bol realizovaný v rámci regiónu mesta Ružomberok. Do výskumu bolo zapojených päť základných škôl. Výskumnú vzorku tvorilo 202 respondentov žiakov 5. – 9. ročníka základných škôl, z toho 101 žiakov rómskeho etnika a 101 žiakov Nerómov. Na realizácii výskumu sa podieľali učitelia telesnej výchovy, učitelia etickej výchovy, špeciálny pedagóg a triedni učitelia skúmaných tried. Žiakom sa zdôraznila anonymita každého respondenta, ktorá sa rešpektovala aj pri manipulácii s dotazníkom.

Výskum na zistenie aktuálneho stavu vyučovania telesnej výchovy na II. stupni základných škôl v Ružomberku u rómskej populácie, sme realizovali v priebehu mesiacov október až december 2008. V práci sme ako hlavnú použili dotazníkovú metódu. Dotazník pre žiakov obsahoval 21 otázok, ktoré sa týkali vzťahu žiakov k predmetu telesná výchova, telovýchovnej a športovej aktivity žiakov v rámci školy i mimo nej a pod.

Výsledky

Úspechy pri učení zvyšujú sebadôveru a pozitívne a sebaocenenie žiakov, pričom vychádzame s predpokladu, že úspech plodí úspech. Pocity úspechu a uznania sú asi najviac motivujúcim činiteľom. Ak žiak zažije pocit úspechu, dosiahne uspokojenie. Je spokojný so svojou prácou, svojim výkonom, ktorý umocňuje aj pochvala zo strany učiteľa a ocenenie zo strany spolužiakov. Zároveň sa u neho rozvíja pocit dôvery vo vlastné sily a schopnosti, zvyšuje sa jeho sebavedomie a sebahodnotenie. U žiaka sa zároveň rozvíja motivácia, vytrvalosť a snaha zažiť znova pocit úspechu. Dôležitú úlohu pre zvládnutie obsahu vyučovania zo strany žiaka zohráva aj jeho vzťah ku konkrétnemu predmetu, ako motivačný prvok učenia. Preto sme sa zamerali na obľúbenosť predmetu telesná výchova u žiakov Rómov i Nerómov.

Obrázok 1. Oblíbenosť vyučovacích predmetov
Figure 1. Popularity of subjects

Z výsledkov výskumu (obr.1) vyplýva, že žiaci rómskeho etnika najviac obľubujú vyučovací predmet hudobná výchova 25,8%, výtvarná výchova 25%, etická výchova 13,9%. Telesná výchova spolu s prírodopisom sa umiestnili v poradí obľúbenosti na štvrtom mieste s 8,9%. Najmenej obľúbenými predmetmi sú matematika, ktorú označilo 1% žiakov a fyzika 2% žiakov. Nerómovia označili ako svoj najobľúbenejší predmet telesnú výchovu 25% žiakov, cudzí jazyk 14,9%, prírodopis 13,9%, slovenský jazyk a dejepis 11,9%. Najmenej obľúbeným predmetom je výtvarná výchova, ktorú označilo 3% žiakov. Toto zistenie je pre nás dosť prekvapujúce, pretože výtvarná výchova z pohľadu náročnosti je skôr predmet „oddychový“.

Pri spoločnom vyhodnotení údajov u všetkých žiakov, je poradie obľúbených vyučovacích predmetov nasledovné: telesná výchova 16,8%, hudobná výchova 14,9% a výtvarná výchova 13,9%.

Mnohí autori poukazujú nato, že veci, ktoré sa žiaci učia, by mali mať pre nich zmysel a mali by vzbudzovať ich ďalšiu zvedavosť. To znamená, že obsah učiva by mal byť koncipovaný tak, aby žiaci vedeli, ako a v akej oblasti praktického života sa dajú využiť získané poznatky. Učenie by malo uspokojovať prirodzenú zvedavosť žiakov, ktorá sa môže týkať bezprostredného okolia, ako aj rôznych oblastí ľudského poznania.

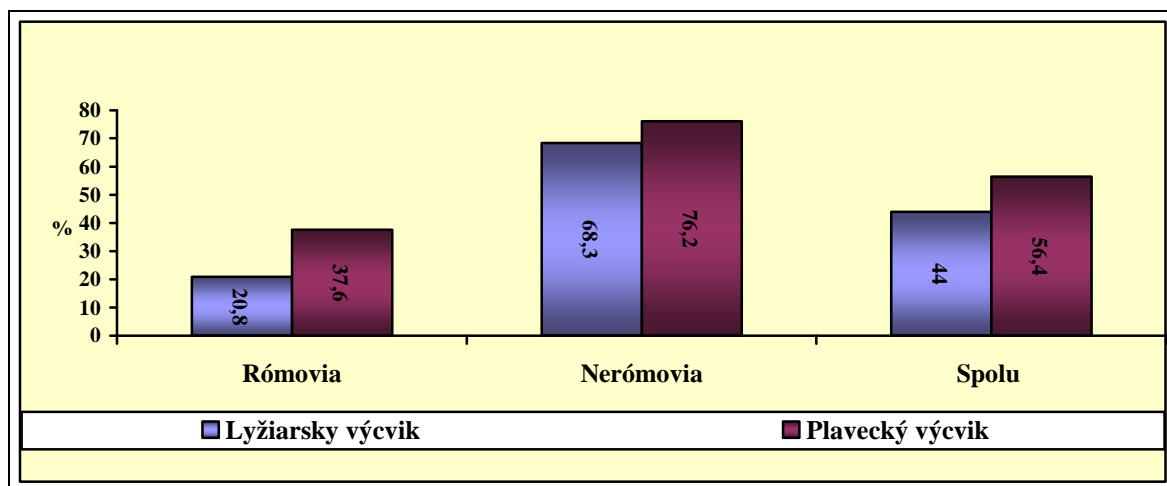
Vysoký podiel záujmu či nezájmu o predmet telesná výchova u žiakov, môže mať tiež aj vzťah

ku konkrétnej pohybovej aktivite. Z tohto pohľadu nás zaujímalo, o ktorú z uvedených športových disciplín v rámci tematického celku žiaci prejavia väčší záujem a o ktorú menší, resp. nemali záujem vôbec. U Rómov sú obľúbené nasledovné tematické celky: športové hry 25,7%, turistika, lyžovanie a korčuľovanie 14,8%. Atletiku si vybralo len 1% respondentov, športovú gymnastiku 2% a rytmickú gymnastiku 3% respondentov.

U žiakov Nerómov najobľúbenejšie tematické celky sú v nasledovnom poradí: korčuľovanie 31,7%, lyžovanie 29,7%, športové hry 24,8% a plávanie 17,8%. Menej obľúbené: športová gymnastika 5,9% a atletiku spolu s rytmickou gymnastikou označilo 6,9% respondentov.

Najobľúbenejším tematickým celkom u všetkých žiakov spolu, sú na prvom mieste športové hry 25,2%, na druhom mieste korčuľovanie 23,2%, na treťom mieste lyžovanie 22,3%. Najmenej obľúbené tematické celky: atletika, športová a rytmická gymnastika, ktorú si zvolilo 3,9% opýtaných žiakov. Pri odpovedi na otázku iné, rómski žiaci uviedli akrobáciu a cyklistiku. Druhá skupina respondentov uviedla snowboarding a hokej.

Prostredníctvom dotazníka sme chceli získať údaj o počte žiakov Rómov i Nerómov, ktorí sa zúčastnili lyžiarskych a plaveckých výcvikov. Zaujímalo nás tiež dôvod, prečo sa žiaci nezúčastňujú týchto výcvikov. Tieto dôvody by nám mohli pomôcť odstrániť resp. prekonať prekážky ktoré sú tlmiacimi činiteľmi telesnej výchovy žiakov na základných školách.

Obrázok 2. Absolvovanie lyžiarskeho a plaveckého výcviku
Figure 2. Going through the ski and swimming training

Vyhodnotením výsledkov výskumu sme zistili nasledovné: lyžiarskeho výcviku sa zúčastnilo 20,8% a plaveckého výcviku 37,6% žiakov rómskeho etnika. Pri analýze výsledkov výskumu sme zistili, že stav lyžiarskeho ako aj plaveckého výcviku je u rómskych detí na školách druhého stupňa nedostačujúci. Ako dôvod neúčasti na plaveckom výcviku uvádzajú strach z vody, hrôzu z toho, že sa utopia, dlho byť vo vode je nezdravé. Dôvod neúčasti na lyžiarskom výcviku sú finančné problémy ich rodičov, pričom jedno z detí uviedlo, že lyžovanie je len pre „Gadžov“ nie pre Rómov. Druhá vzorka žiakov Nerómov absolvovala lyžiarsky výcvik v 68,3% a plaveckého výcviku sa zúčastnilo 76,2% respondentov. Ako dôvod neúčasti na plaveckom výcviku uvádzajú strach z vody, zdravotné dôvody – alergiu na chlór. Neúčasť na lyžiarskom výcviku odôvodňujú tým, že rodičia nemajú dostatok finančných prostriedkov. Pri konečnom vyhodnotení odpovedí žiakov, povinný lyžiarsky výcvik absolvovalo 44% žiakov a povinný plavecký výcvik absolvovalo 56,4% respondentov. V súvislosti s uvedenými telovýchovnými kurzami treba povedať aj to, že sú pomerne finančne náročné, preto o účasti žiakov rozhoduje rodič resp. jeho finančná situácia.

Metódy, ktoré volí učiteľ sa stávajú činiteľom, prostredníctvom ktorého preniká obsah vyučovania do vedomia a správania žiakov. Tieto pôsobia na kvalitatívne aj kvantitatívne zmeny vedomostí, pohybových návykov a zručností, pôsobia na rozvoj pohybových schopností a na vlastnosti osobnosti žiakov. Zisťovali sme, do akej miery učiteľ telesnej výchovy používajú cvičenia s hudobným doprovodom a ukážky cvičebných prvkov z audio nahrávky, ako „oživenie“ hodiny telesnej výchovy najmä v triedach s rómskou populáciou. Podľa uvedených výsledkov väčšina žiakov Rómov i Nerómov (74,2%) uviedla, že do vyučovania TV nemá zahrnuté cvičenia s hudobným doprovodom. Je na škodu veci, že aj keď v súčasnej dobe môže

učiteľ vo svojej praxi využívať rôzne aktivizujúce formy vyučovania, stále využíva skôr tradičné modely, ktoré sú postavené na aplikovaní „pasívnych metód“. Ak hovoríme o Rómoch v procese vzdelávania, tak je to predovšetkým hudba, ktorá má v rómskej kultúre výnimočné postavenie. Prečo teda nevyužiť túto danosť rómskej populácie. Prečo by hudba nemohla byť práve tou hybnou silou k zmene myslenia a prístupu k školským povinnostiam zo strany rómskych žiakov.

Významnú úlohu v spôsobe trávenia voľného času u detí majú výchovno – vzdelávacie zariadenia v školstve ako sú: školský klub, školské stredisko záujmovej činnosti, centrum voľného času. Tieto zabezpečujú vhodný spôsob trávenia voľného času detí a podieľajú sa na ich rozvoji záujmov, nadania, schopností, kreativity ako aj motivácie pre pohybové aktivity.

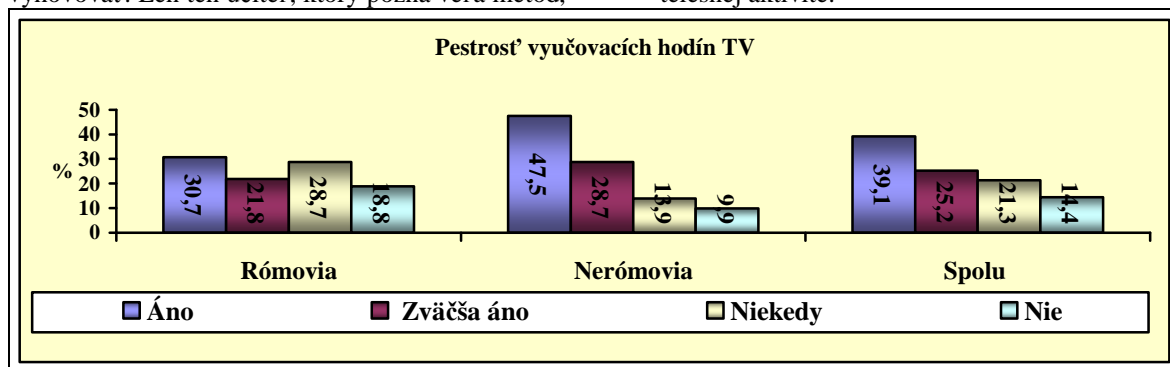
Pri otázke účasti žiakov na telovýchovných aktivitách organizovaných ich školou, sme sa zamerali na zistenie údajov o telovýchovných a športových aktivitách žiakov mimo školského vyučovania v rámci záujmových krúžkov. Výsledky výskumu ukázali, že väčšina účastníkov výskumu 58% voľný čas trávi neorganizovane a 42% navštevuje telovýchovné krúžky v rámci školy i mimo nej. Počet rómskych žiakov, ktorí navštevujú tieto krúžky je len 14,9% a viac je tých, ktorí trávia svoj voľný čas pasívne až 85,1%. Zvýšený záujem o krúžky mimo vyučovania sme zaznamenali u žiakov Nerómov v 68,3%, čo je o 48,4% viac ako u rómskej populácie. Ako dôvod neúčasti na športových aktivitách detí rómskeho etnika uviedli, že nemajú dostatok financií, nie sú tam „vítané“. Jedno z detí uviedlo: „Bola som tam dva razy a obvinili ma, že som ukradla dačo a neviem čo“. „Konečný verdikt“ - dôvodom neúčasti 85,1% detí rómskeho etnika je nezáujem o športové aktivity. Ale skutočne je to nezáujem?! Ak sa dieťa zaoberá nedostatkom financií vo svojej

rodine, je to výsledok zlej ekonomickej situácie, v ktorej sa nachádza.

Podľa Kosovej (1998) aj keď univerzálna metóda vyučovania neexistuje, je na učiteľovi čo chce u svojich žiakov dosiahnuť. Ak ich veľmi dobre pozná, môže pre nich vybrať, alebo aj sám vymyslieť také postupy, ktoré im budú najviac vyhovovať. Len ten učiteľ, ktorý pozná veľa metód,

môže ponúknuť každému žiakovi vhodnú cestu, ktorou sa dostane k cieľu.

Odpovede žiakov na otázku, či sú pre nich hodiny telesnej výchovy zaujímavé, nám pomôžu získať cenné údaje k tomu ako ich „vylepšiť“. Aby pre žiakov tento predmet bol dostatočne zaujímavý, pestrý a zároveň motivoval žiakov k zvýšenej telesnej aktivite.

Obrázok 3. Pestrosť vyučovacích hodín TV
Figure 3. Diversity of physical education classes

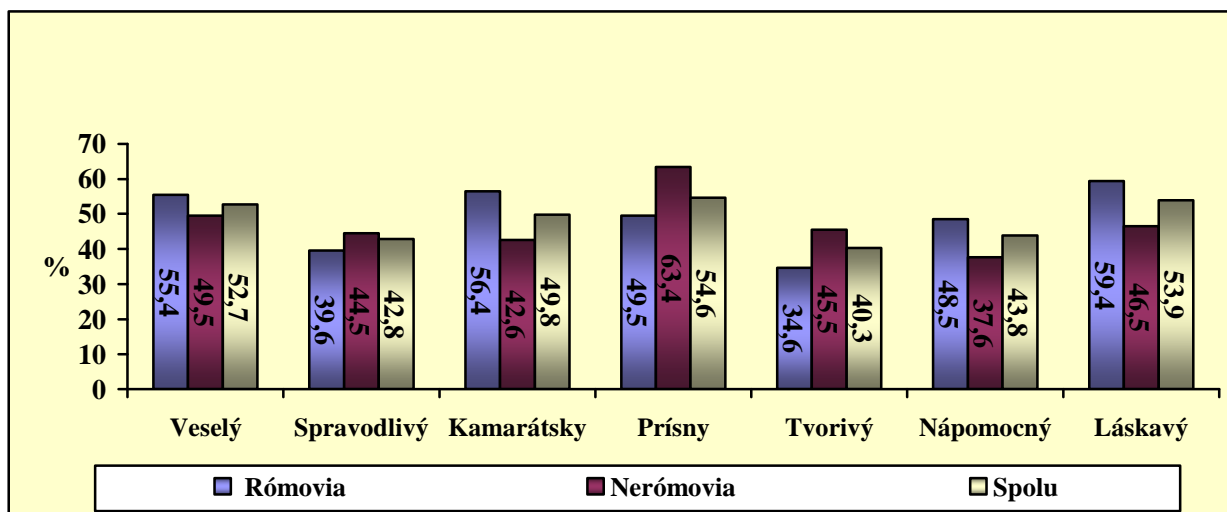
Z výsledkov výskumu (obr. 3) je zrejmé, že Rómov 30,7% a Nerómov 47,5% označili hodiny TV za pestré. Výslovné NIE hodine telesnej výchovy povedalo 18,8% žiakov rómskej populácie a 10% žiakov Nerómov. Ako dôvod uvádzajú, že hodina TV je nudná, nezaujímavá, stále to isté dookola, zlý vyučujúci alebo prísný vyučujúci, slabá motivácia zo strany učiteľa, nezrozumiteľný opis jednotlivých cvičení a pod. Zvýšiť motivačný vplyv na žiakov býva pre mnohých učiteľov problémom. Každý učiteľ si však uvedomuje, že nedostatok motivácie sa prejavuje nudou, lenivosťou, lajdáctvom a v neposlednom rade záškoláctvom. Z toho vyplýva, že v edukačnom prostredí je potrebné vytvoriť také podmienky, ktoré žiaka podporili v presvedčení, že všetko čo koná pochádza z neho samého. Aby sa žiak chcel učiť a nie musel.

Aby mohol učiteľ efektívne pôsobiť na žiakov a dosahoval požadované ciele telesnej výchovy je nútený prihliadať na dostupné podmienky školy. Predmetom nášho skúmania bolo zistiť úroveň technicko-materiálneho vybavenia telocvične na školách. Z výsledkov výskumu vyplýva, že 63,9% z celkového počtu respondentov uviedla, že má dostatok náradia, náčinia a priestoru na hodinách telesnej výchovy. Záporne sa vyjadrilo 24,8% rómskych žiakov a 7,9% Nerómov, čo tvorí z celkového počtu žiakov 16,3%. Kým rómskym žiakom chýbal lyžiarsky výstroj, korčule a lopty, druhej skupine žiakov chýbal bežecký a lyžiarsky výstroj, lopty, hokejky. Táto skutočnosť by mohla byť tiež jednou s príčin neúčasti hlavne rómskych

žiakov na povinnom lyžiarskom výcviku v rámci školy.

V každej historickej dobe vytyčuje spoločnosť určité predstavy o tom, aké vlastnosti by mal mať učiteľ. V súčasnej dobe sa tieto požiadavky formujú ako tzv. profesionálne štandardy, ku ktorým by mala smerovať príprava učiteľov na vysokých školách. Na druhej strane je však zvláštne, že sa skoro vôbec nič nevie o tom, akých učiteľov by si priali mať tí, čo s nimi prežívajú a trávia najviac času zo svojho života – žiaci. Z tohto dôvodu nás zaujímalo, ako vidia žiaci svojho učiteľa telesnej výchovy z ich pohľadu.

Z výsledkov výskumu (obr. 4) je možné zostaviť charakteristiku ideálneho učiteľa, ako ho vidia žiaci: mal by byť prísný 54,6% - ale zároveň láskavý 53,9%, mal by byť veselý 52,7% a zároveň kamarátsky 49,8%, nápomocný 43,8% a spravodlivý 42,8%. Učiteľ by nemal byť nudný, ale tvorivý 40,3%. Ako je vidieť z výsledkov nášho výskumu, žiaci majú na svojho učiteľa telesnej výchovy naozaj rozumné nároky. Čo nás veľmi milo prekvapilo, je fakt, že deti si sami žiadajú prísnejšieho učiteľa, čo by v konečnom dôsledku mohlo poukazovať na zníženú resp. nedostatočnú autoritu učiteľa u žiakov. No zároveň, si prajú učiteľa láskavého, veselého a kamarátskeho, ktorý by im bol ochotný pomôcť pri zdolávaní prekážok. A v neposlednom rade, aby to bol učiteľ, ktorý je spravodlivý a pristupoval k hodine telesnej výchovy tvorivejšie, teda aby výučba tohto predmetu bola zaujímavejšia.

Obrázok 4. Učiteľ telesných výchovy z pohľadu žiaka
Figure 4. Teacher of physical education from the student's viewpoint

Pozitívny vplyv pravidelnej pohybovej aktivity na telesné a duševné zdravie je dávno známy. Ubúdanie prirodzenej pohybovej aktivity má hlavne u detí nepriaznivý vplyv na zdravie, pohybový vývin, odolnosť organizmu a v neposlednom rade i na rozvoj telesnej zdatnosti. Je teda na mieste, potreba hľadania možností skvalitnenia výchovno - vzdelávacej práce, pretože súčasný spôsob života vedie k neustálemu zvyšovaniu nárokov na psychickú činnosť človeka. Táto skutočnosť, však má aj druhú a to negatívnu stránku a to zníženie objemu a intenzity telesného zaťaženia. Preto sme sa rozhodli zistiť, ako trávia svoj voľný čas mimo školy naši žiaci a zároveň zistiť, či budú výrazné odlišnosti v aktivitách u rómskeho etnika a u žiakov Nerómov. Zaujímalo nás tiež, čo uvedú žiaci ako dôvod ich nezájmu o športovú resp. pohybovú aktivitu.

Výsledky výskumu ukázali, že 26,7% žiakov Rómov a 25,7% Nerómov sa skôr nevenuje športovým aktivitám v rámci svojho voľného času a až 47,6% Rómov a 22,8% Nerómov nemá záujem o športové aktivity vôbec. Konkrétnej súťažnej športovej aktivite: futbal, cyklistika, hokej, lyžovanie, snowboarding a bojové umenie sa mimo školy venuje iba 1,9% rómskej populácie a 15,9% nerómskej populácie. Súťažnej a rekreačnej športovej činnosti sa venuje 23,8% Rómov a 35,6% Nerómov.

Ako dôvod nezájmu o športové aktivity uviedli žiaci rómskeho etnika: „Chodím na počítače do herne“, „Pomáham matke na tržnici s bedničkami“, „Čakám na oca a keď príde opitý, tak súrodencov

chránim“, „Radšej si zarobím“, „Som veľmi zdravotne chorý“.

Dôvody nezájmu žiakov Nerómov: „Nemám záujem o šport, lebo som tučný a smejú sa mi“, „Musím sa starať o mladších súrodencov“, „Račej sa hrám doma na počítači“. Problémom je skutočnosť, že niektoré deti sa zmietajú v každodenných problémoch svojich rodičov, majú problémy svoje vlastné, ktoré si zrejme pre nedostatok času zo strany svojich rodičov musia riešiť sami.

Prioritné postavenie rodiny v procese výchovy je nepopierateľné. Rodina dlhodobým celoživotným ovplyvňovaním svojich detí je jedným z najvýznamnejších činiteľov formovania dieťaťa. Tak ako deti preberajú od rodičov vzory správania sa, tak preberajú viac či menej aj spôsob využívania voľného času samostatne, alebo spolu s rodičmi.

Z tohto dôvodu nás zaujímalo, ako samotní rodičia trávia značnú časť voľného času, pretože výchovou v rodine sa utvárajú isté postoje, ale aj predsudky, ktoré kladne alebo záporne vplývajú aj na spôsob využívania voľného času našich detí. Z výsledkov výskumu vyplýva, že počet rodičov, ktorý sa zaujímajú o športovú činnosť vo svojom voľnom čase u rómskej populácie je 18,8% a u Nerómov je to 36,6% rodičov. Výsledky výskumu odhalili nielen nezáujem rodičov našich žiakov o športové aktivity, ale aj to, ako trávia svoj voľný čas. Kým žiaci rómskeho etnika uvádzajú, že ich rodičia prevažne trávia svoj voľný čas na priedomí postávaním a rozhovormi pri cigarete, na druhej strane žiaci Nerómovia uvádzajú, že ich rodičia sú zavalení prácou.

Záver

V práci sme sa snažili prispieť aspoň sčasti k ozrejmieniu aktuálnej témy stavu telesnej výchovy na 2. stupni základných škôl u rómskej a nerómskej populácii.

Výsledky výskumu potvrdili, že nezáujem o predmet telesná výchova, zo strany žiakov rómskeho etnika je enormný. Až 73,3% žiakov rómskeho etnika neprejavuje záujem o tento predmet. Na túto skutočnosť má vplyv rozdielny spôsob životnej úrovne a životného štýlu rómskej rodiny od „rodiny nerómskej“. Väčšina rómskych žiakov podľa odpovedí učiteľov TV nemá záujem o predmet telesná výchova, z nasledujúcich dôvodov: „Neznášajú námahu pri športe, ani autoritu učiteľa“, „Obezita žiakov“, „Strach zo strany žiaka“, „Nie sú schopní zvládnuť techniku“, „Neboli ku pohybovým aktivitám a športu vedený u rodičov“, „Cvičiacim sme zapožičiavali cvičebné úbory“.

Všetkým nám je dobre známa bieda mnohých rómskych rodín, prostredie v ktorom žijú a ktoré vytvára z týchto ľudí skupinu vyžadujúcu si osobitnú pozornosť a pomoc zo strany štátu. Na riešenie nedostatkov stavu vyučovania telesnej výchovy na 2. stupni základných škôl u rómskej populácie navrhujeme:

- ✓ kontinuálne skvalitňovať vzdelávací proces najmä u rómskej populácie, nadväznú na iné vyučovacie predmety (telesná výchova a hudobná výchova),
- ✓ vyvinúť nástroje pre posilnenie motivácie pohybovej aktivity rómskych detí,
- ✓ zapojiť a motivovať aj menej nadaných žiakov a tiež žiakov rómskeho etnika do záujmových pohybových, športových krúžkov,
- ✓ zapájať a motivovať aj rodičov rómskych žiakov do rôznych aktivít v rámci školy,

✓ vytvárať podmienky pre porozumenie, toleranciu, znášanlivosť a nezaujatosť voči národnostným a iným menšinám,

✓ podporiť pozitívne kontakty medzi rómskymi a nerómskymi žiakmi - znížiť tak ich sociálnu izoláciu.

LITERATÚRA

- Adamčák, Š., Novotná, N., Vladovičová, N., Kollár, R. (2007). *Pohybová výkonnosť a športové záujmy rómskych žiakov na 1. stupni základnej školy*. Banská Bystrica: PF UMB.
- Cangár, J. (2002). *Ludia z rodiny Rómov*. Nové Zámky: CROCUS.
- Kosová, B. (1998). *Humanizačné premeny výchovy a vzdelávania na 2. stupni ZŠ*. Banská Bystrica: Metodické centrum.
- Lenczová, M. (1998) Proces transformácie odhalil zraniteľnosť rómskej rodiny. *Práca a sociálna politika*, 6 (6), ss. 2-3.
- Michal, J. (2005) Záujem žiakov základných škôl o pohybové aktivity. *Súčasný stav a perspektívy výučby úpolov na 1. a 2. stupni základnej školy*. Banská Bystrica: PF UMB.
- Rychtecký, A. (1996). Význam školní tělesné výchovy v utváření celoživotní pohybové aktivity. In J. Dovalil, et al. (Eds.), *Tělesná výchova a sport na přelomu století* (pp. 36-41). Praha: FTVS UK.

doc.PaedDr.Jiří Michal, Ph.D.
KTVŠ FHV UMB
Tajovského 40
974 01 Banská Bystrica, SK
e-mail: michal.jiri@fhv.umb.sk
Tel.: +4210484667554